บทเรียนที่

๓

การใช้ประโยค สำนวนโวหาร และระดับภาษา

ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

สาระสำคัญ

ประโยค เป็นโครงสร้างพื้นฐานของการสื่อสาร
สำนวนโวหาร เทคนิคการใช้ภาษาที่ทำให้การสื่อสาร
ชัดเจนและตรงจุด
ระดับภาษา เป็นระดับชั้นของการใช้ภาษาที่ควรเลือกให้
เหมาะสมกับผู้ฟังและสถานการณ์
ซึ่งการสื่อสารที่ดีต้องคำนึงถึงทั้งประโยค สำนวนโวหาร
และระดับภาษา เพื่อให้การสื่อสารบรรลุวัตถุประสงค์

สาระการเรียนรู้

๑ ประโยค

๒ สำนวนโวหาร

๓ ระดับภาษา

๑ ประโยค

หน่วยทางภาษาที่ประกอบด้วยคำเดียวหรือคำหลายคำต่อกัน
ต้องมีความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์กันอย่างใดอย่างหนึ่ง
ประโยคสามารถสื่อความได้ว่าเกิดอะไรขึ้น โดยแบ่งได้ ๒ ประเภท ดังนี้

๑.๑ ประโยคตามโครงสร้าง

ประโยคในภาษาไทยสามารถแบ่งตามโครงสร้างประโยคได้ ๓ ชนิด ดังนี้

๑. ประโยคสามัญ

ประกอบด้วยวลี ๒ ชนิด คือ นามวลี ทำหน้าที่ประธาน และกริยาวลี ทำหน้าที่ภาคแสดง
ประโยคสามัญจะต้องไม่มีประโยคย่อยเป็นส่วนขยาย และไม่มีคำเชื่อมกริยาวลี หรือคำเชื่อมประโยค
ประโยคสามัญแบ่งได้เป็น ๒ ชนิด ดังนี้

ประโยคสามัญที่มีกริยาวลีเดียว

ประโยคสามัญที่มีเพียง ๑ กริยาวลี
ในกริยาวลีมีคำกริยาเพียงคำเดียว

- รถยนต์คันนั้นสวย
- สายสุดานั่งทำงานในสำนักงาน
- หน้าตานทีเหมือนคุณตา

ประโยคสามัญที่มีหลายกริยาวลี

ประโยคสามัญที่มีหลายกริยาวลี ทำหน้าที่เป็น
ภาคแสดงของประธานเดียวกันหรือประธานต่างกัน
ก็ได้ และกริยาวลีในประโยคจะต้องไม่มีคำเชื่อม
กริยาวลีนั้นจะแสดงเหตุการณ์ที่เกิดพร้อมกัน
เกิดก่อนหลัง ตามลำดับ หรือเหตุการณ์หลัง
เป็นผลที่เกิดมาจากเหตุการณ์แรกก็ได้

- ประโยคที่เหตุการณ์ในประโยคเกิดขึ้นพร้อมกัน
  - ปูนั่งดูโทรทัศน์
- ประโยคที่เหตุการณ์ในประโยคเกิดต่อเนื่องกัน
  หรือเกิดก่อนหลังตามลำดับ
  - คุณตาเดินไปซื้อของหน้าบ้าน
- ประโยคที่เหตุการณ์เป็นผลมาจากเหตุการณ์แรก
  - มดกัดเสื้อเป็นรู

๒. ประโยคซ้อน

โยคที่ประกอบด้วยประโยคหลัก (มุขยประโยค) กับประโยคย่อย (อนุประโยค)

- **ประโยคหลัก (มุขยประโยค)** คือ ประโยคที่มีอีกประโยคหนึ่งเป็นส่วนหนึ่งของประโยค โดยประโยคที่เป็นส่วนหนึ่งนั้นอาจทำหน้าที่เป็นประธาน หน่วยเติมเต็ม หรือเป็นส่วนขยายก็ได้
- **ประโยคย่อย (อนุประโยค)** คือ ประโยคที่ขึ้นต้นด้วยคำเชื่อม ซึ่งประโยคย่อยจะทำหน้าที่ได้อย่าง นามวลี คือ เป็นประธาน กรรม หน่วยเติมเต็ม หรือขยายส่วนใดส่วนหนึ่งของประโยค หรือทำหน้าที่อย่างวิเศษณ์วลี คือ ทำหน้าที่ขยายกริยาวลี ประโยคซ้อนสามารถจำแนกได้เป็น ๓ ชนิด ดังนี้

ประโยคซ้อนที่มีนามานุประโยค

อนุประโยคที่ทำหน้าที่เหมือนนามวลี อาจทำหน้าที่เป็นประธาน กรรม หน่วยเติมเต็ม หรือหน่วยเสริมความ นามานุประโยคจะมีคำเชื่อม ที่ ที่ว่า ว่า ให้ นำหน้า

ที่เขาพูดมาเป็นเรื่องโกหก

“ที่เขาพูดมา” เป็นนามานุประโยค ทำหน้าที่เป็น ประธานของกริยาวลี *“เป็นเรื่องโกหก”*

ประโยคซ้อนที่มีคุณานุประโยค

อนุประโยคที่ทำหน้าที่ขยายนามซึ่งกล่าวมาแล้ว ยังมีคำเชื่อม คุณานุประโยค ที่ ซึ่ง อัน และ คำเชื่อมของคุณานุประโยคนั้น ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยคย่อยนั้นด้วย

รถที่เขาขับมาแพงมาก

“ที่เขาขับมา” เป็นคุณานุประโยคขยายคำนาม *“รถ”*

ประโยคซ้อนที่มีวิเศษณานุประโยค

อนุประโยคที่ทำหน้าที่ อย่างวิเศษณ์วลี คือ ขยายกริยาวลี

เขาเล่นเกมออนไลน์มากซึ่งไม่ดีต่อสายตาเลย

“ซึ่งไม่ดีต่อสายตาเลย” เป็นวิเศษณานุประโยค ทำหน้าที่ขยายกริยาวลี *“เล่นเกมออนไลน์มาก”*

๓. ประโยครวม

ประโยครวม คือ ประโยคตั้งแต่ ๒ ประโยคขึ้นไปมารวมกันเป็นประโยคเดียว ประโยคที่นำมารวมกัน อาจเป็นประโยคสามัญหรือประโยคซ้อนก็ได้ และต้องมีคำเชื่อมสมภาค เช่น และ และก็ แต่ ทว่า แต่ทว่า หรือ ทำหน้าที่เชื่อมประโยคที่มารวมกัน อาจแบ่งได้ดังนี้

ประโยครวมที่เกิดจากประโยคสามัญรวมกับประโยคสามัญ

- สมชายซื้อวัตถุดิบ**และ**ทำอาหารขายด้วยตนเอง
- พี่ชายอยากเป็นวิศวกร **แต่**พี่สาวอยากเป็นนักบัญชี

ประโยครวมที่เกิดจากประโยคสามัญรวมกับประโยคซ้อน

- เธอจะมาหาฉันเอง**หรือ**จะให้ฉันไปรับ
- พี่ชายอยากมีรายได้พิเศษ **แต่**ไม่รู้ว่าเขาทำงานพิเศษหรือไม่

ประโยครวมที่เกิดจากประโยคซ้อนรวมกับประโยคสามัญ

- คนที่ทำอาหารเป็น **แต่**อาหารอาจมีรสชาติไม่อร่อยก็ได้
- บริษัทสั่งให้พนักงานหยุดงานครึ่งวัน**และ**มาทำงานในวันพรุ่งนี้

ประโยครวมที่เกิดจากประโยคซ้อนรวมกับประโยคซ้อน

- ครูแสดงวิธีทำให้นักเรียนดู**และ**สั่งให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดที่เหลือ
- เขาบอกว่าเธอจะไปหา **แต่**เธอบอกว่าเขาจะมาหา

๑.๒ ประโยคตามเจตนา

ประโยคตามเจตนาแบ่งได้หลายชนิด ดังนี้

ประโยคบอกให้ทราบ

- น้องสาวชอบตัวการ์ตูนเจ้าหญิง
- น้องชายไม่ชอบตัวการ์ตูนเจ้าหญิง

ประโยคสั่ง

- **จง**ตอบคำถามต่อไปนี้
- หยุดพูดเดี๋ยวนี้**นะ**

ประโยคเสนอแนะ

- นักศึกษา**ควร**แต่งกายให้ถูกระเบียบ
- ไปเชิญเขา**สิ** เขาน่าจะว่างไปงานเธอ**นะ**

ประโยคขอร้อง

- **กรุณา**ถอดรองเท้าก่อนเข้าห้อง
- **โปรด**ปิดเสียงโทรศัพท์เมื่อชมภาพยนตร์

ประโยคห้าม

- **อย่า**ใส่เสื้อผ้าวาบหวิว
- **อย่า**เล่นอะไรแผลง ๆ **นะ**

ประโยคคาดคะเน

- เขา**คง**ชนะการประกวดร้องเพลงแน่ ๆ
- สมชาย**เห็นจะ**ไม่อยากเรียนทำขนมแล้ว

ประโยคชักชวน

- พวกเราไปเล่นฟุตบอล**กัน**ดีกว่า
- คุณเชื่อผม**เถอะ** แล้วงานจะออกมาดี

ประโยคถาม

- **ใคร**จะไปเที่ยวทะเลด้วยกันบ้าง
- **ทำไม**วันนี้เขาไม่มาประชุม

ประโยคขู่

- **ถ้า**เธอทำงานไม่เสร็จ เธอจะโดนไล่ออก

๒ สำนวนโวหาร

ถ้อยคำหรือลีลาทางภาษาที่ใช้ในการแต่งหนังสือ
เพื่อสื่อความตามที่ผู้แต่งต้องการโวหารที่ใช้ในการเขียน

๒.๑ บรรยายโวหาร

การใช้ภาษาที่กะทัดรัด ตรงไปตรงมา เน้นสาระสำคัญและความชัดเจน บรรยายโวหาร
มักใช้ในการเล่าเรื่อง อธิบายเรื่องราว เหตุการณ์ หรือนำเสนอข้อเท็จจริง

“ศักดินา จึงมิได้มีความหมายตามรูปศัพท์ว่า ‘อำนาจในการครอบครองที่ดินอันเป็นปัจจัยสำคัญในการทำมาหากิน’ แต่อย่างเดียว หากโดยความเป็นจริงแล้วมันได้หมายรวมถึง ‘อำนาจและอิทธิพลของมนุษย์ที่มีมากหรือน้อยตามขนาดหรือปริมาณของที่ดินอันเป็นปัจจัยสำคัญในการทำมาหากิน’ อีกโสดหนึ่งด้วย”

(จิตร ภูมิศักดิ์, ๒๕๕๐ : ๓๗)

๒.๒ พรรณนาโวหาร

การใช้ถ้อยคำเพื่อนำเสนอภาพเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ อย่างละเอียด ทำให้ผู้รับสารคล้อยตาม เกิดความซาบซึ้งและเห็นภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างชัดเจน พรรณนาโวหารมักใช้ในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี หรืองานเขียนที่ต้องการความสะเทือนอารมณ์มากกว่าข้อเท็จจริง

“เสียงฝนสาดซ่ากระทบหลังคาชวนฟังมากขึ้นเมื่อมีเสียงเปาะแปะกระทบกะละมังที่ใครคงเผลอลืมไว้นอกชายคาแทรกผสมเข้ามา กะทินอนฟังเพลิน แต่จะเริ่มสะดุ้งหากเสียงรัวกราวพ่ายต่อเสียงครั่นครื้นของฟ้า เสียงสายฟ้าฟาดเหมือนตามมาด้วยเสียงคนกรีดร้องปานใจสลายทุกครั้ง ไม่รู้ว่าหูของกะทิแว่วไปเองหรือเสียงนั้นดังมาจากเบื้องลึกของความทรงจำ”

(ความสุขของกะทิ, ๒๕๕๙ : ๑๓)

๒.๓ เทศนาโวหาร

การใช้ถ้อยคำภาษาที่ใช้โน้มน้าวใจ ทำให้ผู้รับสารคล้อยตามและปฏิบัติตาม โดยจะชี้ให้เห็นคุณค่าและโทษของสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งเป็นการแนะนำสั่งสอน เทศนาโวหารมักจะพบในพระบรมราโชวาท โอวาท พระธรรมเทศนา และบทความประเภทโน้มน้าวใจต่าง ๆ

"...ความเป็นบัณฑิตนั้นนับว่าเป็นเกียรติอย่างสูง ควรที่จะรักษาและเชิดชูไว้ด้วยดี การที่จะรักษาเกียรติแห่งความเป็นบัณฑิตไว้ให้ได้ คงไม่มีวิธีใดที่ดีไปกว่า การนำความรู้ความสามารถ คุณธรรมความดี และคุณสมบัติทั้งปวงที่มีอยู่ไปใช้ในการดำเนินชีวิตและประกอบกิจการงาน เพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์และความเจริญก้าวหน้าให้แก่ตนเอง แก่ส่วนรวม และชาติบ้านเมือง..."

(พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๖)

๒.๔ สาธกโวหาร

การใช้ถ้อยคำภาษาเพื่อให้เกิดความชัดเจนมากขึ้น
โดยการยกตัวอย่างนิทาน สุภาษิต ตำนาน หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ มาประกอบ
เพื่อให้เกิดความชัดเจนและหนักแน่นมากยิ่งขึ้น

“อันว่ากระบวนการเจริญเติบโตของสัตว์ทั้งหลายนั้น มีด้วยกันหลายรูปแบบ เช่น ในสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม จะมีการเจริญเติบโตที่ไม่ต้องเปลี่ยนรูปร่างหรือสัณฐาน เราจะเติบโตโดยการเพิ่มขนาดแต่เพียงอย่างเดียว ดังนั้นวัยเด็กของคนเราจึงมีลักษณะทุกอย่างคล้ายคลึงกับในวัยผู้ใหญ่ทุกประการ อาจมีขนาดเล็กกว่าเท่านั้น”

(พวกเราแปรงร่างได้, ๒๕๕๓ : ๒๕)

๒.๕ อุปมาโวหาร

การใช้ถ้อยคำภาษาที่แสดงการเปรียบเทียบ เพื่อทำให้เรื่องราวมีความชัดเจนขึ้น แสดงถึงอารมณ์ความรู้สึกได้ลึกซึ้ง

“ผมแทบไม่รู้เลยว่าผ่านวันเวลาเหล่านี้มาได้อย่างไร หากไม่ใช่ด้วยความหวังที่จะกลับไปหาคุณ ผม (ขีดฆ่า) ทุกลมหายใจผมเฝ้าแต่คิดถึงคุณ ทรมานเหมือนตกนรกหมกไหม้ ไม่เข้าใจว่าผมปล่อยให้เราต้องทุกข์ทนขนาดนี้อยู่ได้อย่างไร เรา (ขีดฆ่า) ผมจะต้องกลับไปหาคุณให้ได้ รสริน ไม่ว่าจะในสภาพไหน เป็นหรือตาย”

(ไส้เดือนตาบอดในเขาวงกต, ๒๕๖๑ : ๕๘)

๓ ระดับภาษา

ภาษาเป็นสื่อในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างกัน
โดยพิจารณา โอกาส กาลเทศะ และบุคคลหรือประชุมชน
หากการสื่อสารแต่ละสถานการณ์มีโอกาส กาลเทศะ
และบุคคลหรือประชุมชนแตกต่างกัน
ภาษาที่ใช้ก็จะมีลักษณะแตกต่างกันไปตามระดับ
ระดับภาษา คือ ระดับชั้นของการใช้ภาษาที่พิจารณา
ตามลักษณะการใช้คำ ประโยค สำนวนภาษาต่าง ๆ
โดยการใช้จะต้องคำนึงถึงบุคคลและสถานการณ์ระดับภาษา
แบ่งได้หลายระดับ ดังนี้

๓.๑ ระดับพิธีการ

ลักษณะของภาษาระดับพิธีการ มีลำดับขั้นตอนการนำเสนอเนื้อหาชัดเจน กล่าวคือ มีการเริ่มต้น ดำเนินเรื่อง และสรุป การใช้ภาษามีความประณีตบรรจงและสละสลวย

ตัวอย่าง ประกาศสำนักพระราชวัง เรื่อง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก

เลขาธิการพระราชวังรับพระราชโองการเหนือเกล้าเหนือกระหม่อมให้ประกาศ ให้ทราบทั่วกันว่า โดยที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์แห่งประเทศไทย ตามคำกราบบังคมทูลเชิญของประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ปฏิบัติหน้าที่ประธานรัฐสภา กราบบังคมทูลในนามของปวงชนชาวไทยนั้น

ทรงพระราชดำริว่า เป็นโอกาสอันควรที่จะได้ประกอบการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ตามพระราชประเพณี เพื่อความเป็นสวัสดิมงคลของประเทศชาติและราชอาณาจักร ให้เป็นที่ชื่นชมยินดีของประชาชนผู้มีความหวังตั้งใจอยู่ทั่วกัน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ตั้งการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกขึ้น

๓.๒ ระดับทางการ

ลักษณะของภาษาระดับทางการ มักใช้ถ้อยคำที่มีความตรงไปตรงมา อาจใช้ศัพท์เทคนิค หรือศัพท์วิชาการได้ขึ้นอยู่กับลักษณะสารนั้น ๆ และต้องมีความสั้นและกระชับ

ตัวอย่าง ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเข้าสู่หน้าร้อนของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๗

ประเทศไทยได้สิ้นสุดฤดูหนาวและเข้าสู่หน้าร้อนแล้ว ในวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๗ โดยในตอนกลางวันบริเวณประเทศไทยมีอากาศร้อนเกือบทั่วไปต่อเนื่อง อุณหภูมิสูงสุดมากกว่า ๓๕ องศาเซลเซียส เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากรังสีดวงอาทิตย์เพิ่มมากขึ้น ประกอบกับมีลมฝ่ายใต้พัดปกคลุมบริเวณประเทศไทยตอนบน ซึ่งเป็นรูปแบบลักษณะอากาศของฤดูร้อน อย่างไรก็ตามบริเวณภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะยังคงมีอากาศเย็นในตอนเช้าจนถึงประมาณกลางเดือนมีนาคม และคาดว่าฤดูร้อนจะสิ้นสุดลงประมาณกลางเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

๓.๓ ระดับกึ่งทางการ

ลักษณะของภาษาระดับกึ่งทางการ มักใช้ถ้อยคำสำนวนที่ทำให้รู้สึกคุ้นเคย
เนื้อหาจะเป็นความรู้ทั่วไป การแสดงความคิดเห็นเชิงวิชาการและการดำเนินชีวิต เรื่องธุรกิจ
ทั้งนี้การใช้ศัพท์เทคนิคหรือศัพท์วิชาการจะใช้เท่าที่จำเป็นเท่านั้น

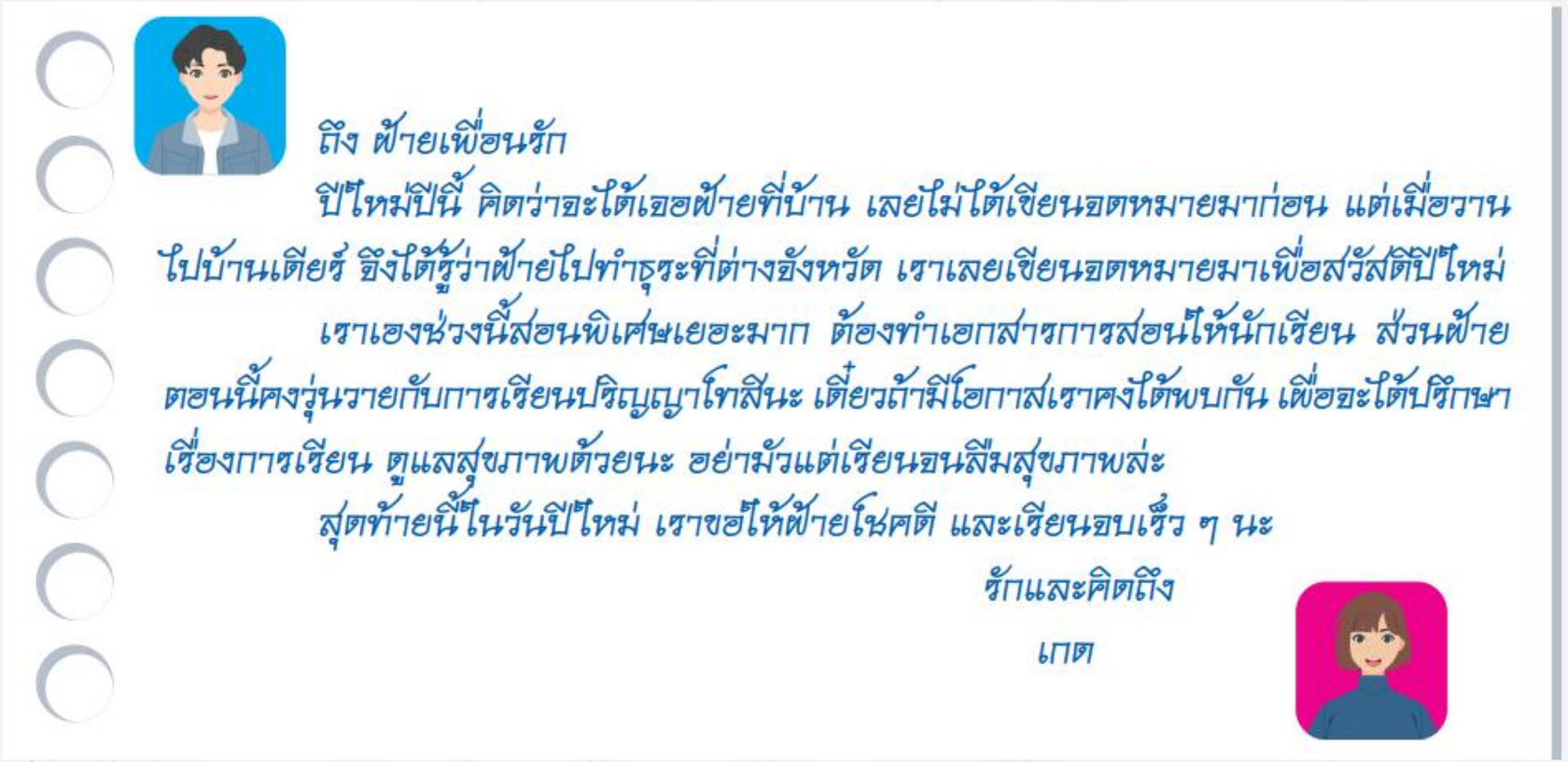
ตัวอย่าง บทความวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจของไทย

องค์การสหประชาชาติเผยคาดการณ์การเติบโตของเศรษฐกิจโลกในปี ๒๕๖๗ จะชะลอตัวเหลือ ๒.๔% ลดลงจากระดับ ๒.๗% ในปี ๒๕๖๖ โดยเป็นผลมาจากการค้าโลกที่อ่อนแอ ต้นทุนการกู้ยืมเพิ่มสูง หนี้สาธารณะที่สูงขึ้น การลงทุนที่ซบเซา และความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์ที่สูงขึ้น ส่งผลให้การเติบโตทางเศรษฐกิจทั่วโลกตกอยู่ในความเสี่ยง ส่วนการเติบโตของชาติเศรษฐกิจที่พัฒนาแล้วหลายชาติ โดยเฉพาะสหรัฐฯ คาดว่าจะชะลอตัวลง เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยที่อยู่ในระดับสูง การใช้จ่ายของผู้บริโภคที่ชะลอตัว และตลาดแรงงานที่อ่อนแอลง

๓.๔ ระดับไม่เป็นทางการ

ลักษณะของภาษาระดับไม่เป็นทางการ อาจมีความหมายที่ใช้เฉพาะกลุ่ม เนื้อหามักเป็นเรื่องราวในชีวิตประจำวัน กิจธุระต่าง ๆ รวมถึงการปรึกษาหารือกัน

ถึง ฝ้ายเพื่อนรัก

ปีใหม่ปีนี้ คิดว่าจะได้เจอฝ้ายที่บ้าน เลยไม่ได้เขียนอดหมายมาก่อน แต่เมื่อวานไปบ้านเตียร์ จึงได้รู้ว่าฝ้ายไปทำธุระที่ต่างจังหวัด เราเลยเขียนอดหมายมาเพื่อสวัสดีปีใหม่

เราเองช่วงนี้สอนพิเศษเยอะมาก ต้องทำเอกสารการสอนให้นักเรียน ส่วนฝ้ายตอนนี้คงวุ่นวายกับการเรียนปริญญาโทสินะ เดี๋ยวถ้ามีโอกาสเราคงได้พบกัน เพื่อจะได้ปรึกษาเรื่องการเรียน ดูแลสุขภาพด้วยนะ อย่ามัวแต่เรียนจนลืมสุขภาพล่ะ

สุดท้ายนี้ในวันปีใหม่ เราขอให้ฝ้ายโชคดี และเรียนจบเร็ว ๆ นะ

รักและคิดถึง

เกต

๓.๕ ระดับกันเอง

ลักษณะของภาษาระดับกันเองมักใช้ในการพูด และไม่นิยมบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ยกเว้นในนวนิยาย หรือเรื่องสั้นที่ทำให้เกิดความสมจริง มีการใช้คำคะนองหรือคำภาษาถิ่น

ตัวอย่าง การสนทนาระหว่างเพื่อนสนิท

สายป่าน : เรายินดีกับเธอด้วยนะที่ได้รับรางวัลประกวดโต้วาทีวันนี้ เธอพูดดีมาก คนอื่นที่มาฟังก็ชมเธอกันใหญ่

ฟ้าใส : ขอบใจที่มาให้กำลังใจเรานะ รอบหน้ามาอีกนะ ชวนเพื่อนคนอื่น ๆ มาเยอะ ๆ เลย

สายป่าน : ได้เลย สัญญาว่าจะไปให้กำลังใจเธออีกแน่นอน

ฟ้าใส : ส่วนเสาร์หน้าเราประกวดพูดสุนทรพจน์ อย่าลืมมาดูเรานะ

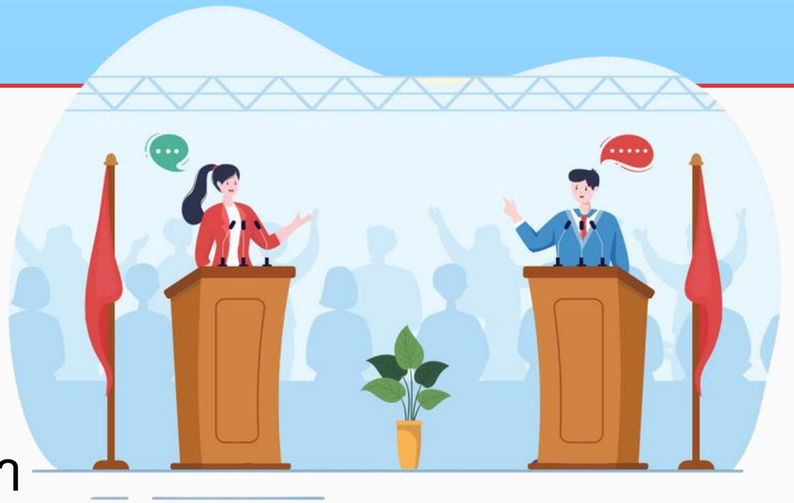
ปัจจัยที่กำหนดระดับภาษา

โอกาสและสถานที่

เป็นปัจจัยที่ควรคำนึงถึงในการเลือกใช้ระดับภาษา เช่น ถ้าสื่อสารกับคนกลุ่มเล็กและมีความสนิทสนม จะต้องใช้ระดับภาษาที่เป็นกันเอง ส่วนในที่ประชุมกับคนจำนวนมากควรจะต้องใช้ภาษาระดับทางการ

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลส่งผลต่อการเลือกใช้ระดับภาษาของคนไทย เนื่องจากสังคมไทยให้ความสำคัญกับความอาวุโส และให้เกียรติซึ่งกันและกัน เช่น หากสนทนากับผู้ที่มีความอาวุโส และมีตำแหน่งทางสังคมสูงกว่าจะต้องเลือกใช้ระดับภาษาที่สุภาพมากกว่า

ลักษณะของเนื้อหา

การเลือกเนื้อหาที่นำเสนอควรคำนึงถึงความสอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ เช่น การปาฐกถาต่อหน้าที่ประชุม ไม่ควรนำเรื่องส่วนตัวมาพูด เพราะเรื่องส่วนตัว อาจมีเนื้อหาล่อแหลม และถ้อยคำที่ไม่สุภาพ ขณะเดียวกันในการพูดภาษาระดับกันเอง ไม่ควรนำเรื่องวิชาการหรือใช้ภาษาที่เป็นทางการมากเกินไป เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการสื่อสารด้วยภาษาระดับกันเอง ต้องการสร้างความสัมพันธ์และเน้นเรื่องราวที่ผ่อนคลาย

สื่อ

การสื่อสารผ่านสื่อที่มีลักษณะที่ต่างกันส่งผลต่อการเลือกใช้ระดับภาษาที่ต่างกัน เพราะสื่อบางชนิดมีลักษณะการใช้ภาษาโดยเฉพาะ เช่น การเขียนจดหมายราชการ ต้องใช้ภาษาระดับทางการ แต่การเขียนจดหมายส่วนตัว โฆษณา อาจเลือกใช้ระดับภาษาที่ไม่เป็นทางการ

ลักษณะของภาษาแต่ละระดับ

ลักษณะภาษา	ระดับภาษา				
	พิธีการ	ทางการ	กึ่งทางการ	ไม่เป็นทางการ	กันเอง
การเรียบเรียง	นำเสนอเป็นขั้นตอน เนื้อหาต่อเนื่อง กลมกลืน พิถีพิถัน		อาจมีบางประเด็นเรียบเรียงไม่เป็นระเบียบ	ลดหย่อนความเป็นระเบียบ ขาดการเรียบเรียง	
กลวิธี	มีรูปแบบกำหนด (ส่วนนำ เนื้อหา ลงท้าย)		ลดความเคร่งครัดของรูปแบบ		ไม่มีรูปแบบตายตัว
การนำเสนอ	สรรพนามบุรุษที่ ๑ เช่น กระผม ผม ดิฉัน ข้าพเจ้า สรรพนามบุรุษที่ ๒ เช่น ท่าน ท่านทั้งหลาย			สรรพนามบุรุษที่ ๑ เช่น ผม ฉัน หนู ครู หมอ หรือชื่อตนเอง สรรพนามบุรุษที่ ๒ เช่น เธอ แก ตัว	

ลักษณะภาษา	ระดับภาษา				
	พิธีการ	ทางการ	กึ่งทางการ	ไม่เป็นทางการ	กันเอง
การใช้คำนาม	โรงภาพยนตร์ ใบอนุญาตขับรถ หนังสือรับรอง งานมงคลสมรส ดวงตราไปรษณียากร รถโดยสารประจำทาง สุนัข กระบือ มหาวิทยาลัย กล้วย ๒ ผล			โรงหนัง ใบขับขี่ ใบรับรอง งานแต่งงาน แสตมป์ รถเมล์ หมา ควาย มหาลัย กล้วย ๒ ลูก	

ลักษณะภาษา	ระดับภาษา				
	พิธีการ	ทางการ	กึ่งทางการ	ไม่เป็นทางการ	กันเอง
การใช้คำกริยา	ส่งจดหมายทางไปรษณีย์ ประทับตรา ฌาปนกิจ คลอดบุตร หลั่งน้ำพระพุทธมนต์			ทิ้งจดหมาย ตีตรา เผาศพ ออกลูก รดน้ำมนต์	
การใช้คำวิเศษณ์	เปรี้ยวมาก ได้จำนวนมาก ไม่มีคำลงท้าย			เปรี้ยวจี๊ด ได้เยอะแยะ คะ ครับ ซิ นะ เถอะ	